

Lopetusasetus turkiseläinten lopetuksessa

ylitarkastaja Tiina-Mari Aro
Vaasa 8.1.2013

Toimintaohjeisto

- Tarkoitetaan menettelytapoja koskevia kirjallisia ohjeita, joiden tarkoituksena on tietyn tehtävän suoritustavan tai normin yhdenmukaistaminen.
- Alan toimijoiden on
 - laadittava toimintaohjeisto, joka soveltuu kyseisen yrityksen toimintaan
 - sovellettava laatimaansa toimintaohjeistoa
 - suunniteltava eläinten lopetus ja siihen liittyvät toimet etukäteen
 - suoritettava toimet toimintaohjeiston mukaisesti
- Tainnutuksen osalta toimintaohjeistossa on
 - otettava huomioon valmistajien suositukset
 - keskeisten parametrien määrittely ja taintumisen tehokkuuden varmistaminen
 - määriteltävä toimenpiteet, jollei eläin tainnukaan
- Pyynnöstä viranomaisen saataville

Säännölliset taintumisen tarkastukset

- Tarkastuksia tekevät tainnutuksesta vastaavat tai muu henkilöstö
- Tarkastuksia on tehtävä riittävän edustavalle otokselle eläimiä
- Tarkastustiheyteen vaikuttavat
 - aikaisemmat tarkastukset
 - tekijät, jotka voivat vaikuttaa tainnutuksen tehokkuuteen
- Hyvän toimintatavan oppaat

Liikkumisen rajoitus - ja tainnutusvälineet¹

- Myynti vain varustettuna asianmukaisin käyttöohjein
- Valmistajien käyttöohjeet internetiin julkisesti saataville
 - täsmennettävä erityisesti:
 - ✓ eläinlajit, -luokat, -määrät tai -painot
 - ✓ eri käyttöolosuhteisiin suositeltavat ja keskeiset parametrit
 - ✓ menetelmä tainnutusvälineiden tehokkuuden valvomiseksi
 - ✓ tainnutusvälineiden kunnossapito- ja tarvittaessa kalibrointisuositukset

Liikkumisen rajoitus - ja tainnutusvälineet²

- Alan toimijat
 - varmistavat, että koulutetut henkilöt
 - ✓ pitävät kunnossa
 - ✓ tarkastavat välineet valmistajan ohjeiden mukaisesti
 - pitävät kirjaa kunnossapidosta
 - ✓ säilytettävä vähintään vuoden ajan
 - ✓ esitettävä viranomaiselle pyynnöstä
 - varmistavat, että eläimiä ei aseteta liikkumista rajoittaviin välineisiin ennen kuin henkilö on valmis tainnuttamaan tai laskemaan veren mahdollisimman pian

Sallitut lopetus- ja tainnutusmenetelmät, kettu ja supikoira

- Sähkötainnutus sekä päähän että kehoon
- Sähkötainnutus vain päähän
- Hiilimonoksidi (CO) joko yksin tai muiden kaasujen kanssa
- Isku päähän
- Lävistävä pulttipistooli
- Kuolettava ruiske
- Tuliase ja ammus

Sallitut lopetus- ja tainnutusmenetelmät, näätäeläimet ja sinsilla

- Hiilidioksidi (CO₂) suurina pitoisuuksina
- Hiilimonoksidi (CO) joko yksin tai muiden kaasujen kanssa
- Sähkötainnutus sekä päähän että kehoon
- Sähkötainnutus vain päähän
- Isku päähän
- Lävistävä pulttipistooli
- Kuolettava ruiske
- Tuliase ja ammus

Sähkötainnutus sekä päähän että kehoon

- Kehon altistaminen sähkövirralle, joka aiheuttaa yleistyneen epileptisen kohtauksen ja sydämen kammiovärinän tai sydänpysähdyksen
- Keskeiset parametrit
 - Vähimmäisvirta (A tai mA), -jännite (V) ja -altistusaika sekä enimmäistaajuus (Hz)
 - Välineiden kalibrointitiheys
 - Sähkövirran optimointi
 - Sähköiskujen estäminen ennen tainnutusta
 - Elektrodiin paikka ja kosketuspinta-ala
- Elektrodit on ketulla asetettava suuhun ja peräsuoleen. Sähkövirran voimakkuus vähintään 0,3 A, jännite vähintään 110 V, aika vähintään 3 sekuntia

Sähkötainnutus vain päähän

- Aivojen altistaminen sähkövirralle, joka aiheuttaa yleistyneen epileptisen kohtauksen
- On pelkkä tainnutusmenetelmä
- Keskeiset parametrit
 - Vähimmäisvirta (A tai mA), -jännite (V) ja -altistusaika sekä enimmäistaajuus (Hz)
 - Aika (s) tainnutuksesta verenlaskuun tai lopetukseen
 - Välineiden kalibrointitiheys
 - Sähkövirran optimointi
 - Sähköiskujen estäminen ennen tainnutusta
 - Elektrodien paikka ja kosketuspinta-ala
- Elektrodit
 - on asetettava niin, että sähkövirta kulkee eläimen aivojen läpi
 - on mukautettava eläimen kokoon

Hiilidioksidi suurina pitoisuuksina

- Tajuissaan olevien eläinten välitön tai asteittainen altistaminen kaasuseokselle, joka sisältää yli 40 % hiilidioksidia
- Näätäeläimiin ja sinsilloihin käytetään hiilidioksidin 80 prosentin vähimmäispitoisuutta
- Keskeiset parametrit
 - Hiilidioksidipitoisuus
 - Altistusaika
 - Kaasun laatu ja lämpötila
- Ei saa aiheuttaa palovammoja tai kylmyydestä tai kosteuden puutteesta johtuvaa kiihtymystä eläimille

Hiilimonoksidi (puhdas lähde)

- Tajuissaan olevien eläinten altistaminen kaasuseokselle, joka sisältää yli 4 % hiilimonoksidia
- Keskeiset parametrit
 - Hiilimonoksidipitoisuus
 - Altistusaika
 - Kaasun laatu ja lämpötila
- Eläimiä on koko ajan valvottava silmämääräisesti.
- Eläimet on käsiteltävä yksitellen ja on varmistettava, että edellinen eläin on tajuton tai kuollut ennen kuin seuraava otetaan käsiteltäväksi.
- Eläimet on pidettävä kammiossa kunnes ne ovat kuolleet.

Hiilimonoksidi muiden kaasujen kanssa

- Tajuissaan olevien eläinten altistaminen kaasuseokselle, joka sisältää yli 1 % hiilimonoksidia (CO) ja muita myrkyllisiä kaasuja
- Keskeiset parametrit
 - Hiilimonoksidipitoisuus
 - Altistusaika
 - Kaasun lämpötila
 - Moottorin tuottaman kaasun suodatus
- Eläimiä on koko ajan valvottava silmämääräisesti.
- Eläimet käsiteltävä yksitellen ja varmistettava, että edellinen eläin on tajuton tai kuollut ennen kuin seuraava otetaan käsiteltäväksi.
- Eläimet on pidettävä kammiossa kunnes ne ovat kuolleet.
- Erityisesti eläinten lopetukseen mukautetulla moottorilla tuotettua kaasua voidaan käyttää, jos on varmistettu, että
 - se on jäähdytetty asianmukaisesti ja suodatettu riittävästi
 - siitä on poistettu kaikki ärsyttävät aineet tai kaasut.
- Moottoria on testattava vuosittain ennen eläinten lopetusta.
- Eläimet kammioon, kun CO:n vähimmäispitoisuus on saavutettu.

Isku päähän

- Pään annetun lujan ja tarkkan iskun aiheuttama vakava vaurio aivoissa
- Keskeinen parametri
 - Iskun voima ja kohta
- Saa käyttää turkiseläimille, joiden elopaino on enintään 5 kg
- Ei saa olla rutiinimenetelmänä (teurastamoissa)
 - ainoastaan kun ei ole käytettävissä muita tainnutusmenetelmiä.
- Enintään 70 eläintä / päivä / henkilö

Lävistävä pulttipistooli

- Iskun ja pultin tunkeutumisen aiheuttama vakava ja peruuttamaton vaurio aivoissa
- On pelkkä tainnutusmenetelmä
- Keskeiset parametrit
 - Ampumiskohta ja -suunta
 - Pultin asianmukainen nopeus, ulostulopituus ja läpimitta eläimen koon ja lajin mukaan
 - Enimmäisaika (s) tainnutuksesta verenlaskuun tai lopetukseen

Kuolettava ruiske

- Eläinlääkettä sisältävän ruiskeen aiheuttama tajunnan ja tuntemiskyvyn menetys ja sitä seuraava kuolema
- Keskeiset parametrit
 - Ruiskeen laatu
 - Hyväksytyjen lääkkeiden käyttäminen

Tuliase ja ammus

- Iskun ja yhden tai useamman ammuksen tunkeutumisen aiheuttama vakava ja peruuttamaton vaurio aivoissa
- Keskeiset parametrit
 - Ampumiskohta
 - Panoksen teho ja kaliiperi
 - Ammustyyppi

Kiitos!

Tiina-Mari Aro
8.1.2013

